	Комунальний заклад **«КРИВОРІЗЬКИЙ ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ КОЛЕДЖ»** **Дніпропетровської обласної ради** **СИЛАБУС**
Освітній компонент	**Основи психології, медичної етики та деонтології**
Освітньо-професійна програма	Сестринська справа
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Спеціальність	І5 Медсестринство
Галузь знань	І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Статус освітнього компонента	Обов'язковий
Форма навчання	Очна (денна)
Рік навчання / семестр	ПЗСО: перший рік, семестр І
Кількість кредитів ECTS/обсяг	Кредитів – 3 Усього годин – 90 Лекції – 18 Практичні заняття – 42 Самостійна робота – 30
Викладач	Головньова Оксана Вікторівна
E-mail	o.golovnyova@krmedkol.com
Консультації	За графіком упродовж навчального року
Анотація до курсу	Освітній компонент **«Основи психології, медичної етики та деонтології»** спрямований на формування психологічної компетентності, морально-етичних якостей і професійної відповідальності майбутньої медичної сестри. У процесі вивчення дисципліни здобувачі освіти ознайомлюються з основними поняттями психології, закономірностями психічної діяльності людини, особливостями формування особистості, темпераменту, характеру, емоцій та почуттів. Розглядаються психологічні механізми поведінки людини, особливості реагування на стресові ситуації, способи психологічної адаптації та саморегуляції. Особлива увага приділяється психології професійного спілкування медичної сестри з пацієнтами, їхніми родичами та колегами. Вивчаються вербальні й невербальні засоби комунікації, емпатія, активне слухання, психологічні бар'єри, конфліктні ситуації та шляхи їх конструктивного розв'язання. Важливим складником курсу є вивчення основ медичної етики та деонтології, моральних принципів медичної професії, професійного обов'язку, відповідальності, конфіденційності, збереження медичної таємниці, поваги до гідності й прав пацієнта. Практична спрямованість дисципліни передбачає розв'язання ситуаційних завдань, аналіз професійних випадків, моделювання складних комунікативних ситуацій, виконання рольових вправ, спрямованих на розвиток емпатії, толерантності, стресостійкості та навичок

	етичної взаємодії. Опанування дисципліни сприятиме формуванню особистості майбутнього медичного працівника, здатного здійснювати професійну діяльність на засадах гуманізму, милосердя, поваги до людини, моральної відповідальності та дотримання принципів медичної етики й деонтології.
Мета та завдання курсу	**Метою вивчення освітнього компонента «Основи психології, медичної етики та деонтології»** є формування у здобувачів освіти системи психологічних знань, професійно-етичних цінностей і практичних умінь, необхідних для ефективної професійної діяльності медичної сестри, гуманної взаємодії з пацієнтами, їхніми родичами та медичним персоналом, а також розвитку емоційної стійкості й відповідального ставлення до професійного обов'язку. **Основні завдання освітнього компонента**: ознайомлення з предметом, завданнями, основними поняттями та методами психології; формування знань про структуру особистості, темперамент, характер, здібності та індивідуальні особливості людини; вивчення пізнавальних психічних процесів, емоційно-вольової сфери особистості; формування вміння розпізнавати психологічні стани пацієнтів та враховувати їх у професійній діяльності; ознайомлення з механізмами виникнення стресу, способами психологічної адаптації та саморегуляції. Розвиток навичок ефективного професійного спілкування, емпатії, активного слухання та психологічної підтримки; формування вмінь попереджати й конструктивно розв'язувати конфлікти; засвоєння основних принципів медичної етики та деонтології; формування відповідального ставлення до професійного обов'язку, медичної таємниці й конфіденційності інформації про пацієнта; виховання гуманності, милосердя, толерантності, поваги до людської гідності та професійної відповідальності; формування навичок профілактики емоційного виснаження та професійного вигорання. Обов’язковим завданням постає формування компетентностей заявлених у Стандарті фахової передвищої освіти зі спеціальності 223 Медсестринство 22 Охорона здоров’я освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр»: **ЗК 4** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. **ЗК 6** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. **ЗК 8** Здатність до міжособистісної взаємодії.

	СК 1 Здатність до застосовування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці. **СК 2** Здатність до вміння задовольняти потреби пацієнта протягом різних періодів життя (включаючи процес умирання), шляхом обстеження, діагностики, планування та виконання медичних втручань, оцінювання результату та корекції індивідуальних планів догляду та супроводу пацієнта. **СК 3** Здатність до самоменеджменту у професійній медичній діяльності. **СК 4** Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарно-просвітницьку роботу. **СК 5** Здатність до динамічної адаптації та саморегуляції у важких життєвих і професійних ситуаціях з урахуванням механізму управління власними емоційною, мотиваційно-вольовою, когнітивною сферами. **СК 7** Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства. **СК 11** Здатність до застосування сукупностей втручань та дій для забезпечення пацієнту гідного ставлення, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки. **СК 12** Здатність до безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я (освіта впродовж життя). **СК 14** Здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології.
Програмні результати навчання	**РН 2**. Застосовувати сучасні цифрові та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності. **РН 6**. Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей. **РН 7.** Застосовувати паліативну компетентність при роботі з пацієнтами, їх оточенням, медичними та соціальними працівниками під час здійснення професійної діяльності. **РН18.** Дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді для надання якісної медичної допомоги різним категоріям населення.

Зміст курсу

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНИХ РОБІТ

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Лекції	Сам. роб.
1	Психологія як наука. Предмет, методи та завдання психології.	2	
	Історичні аспекти розвитку психології		2
2	Особистість. Психологія особистості	2	
	Основні теорії особистості		2
	Свідоме та несвідоме. Самосвідомість особистості		2
3	Темперамент. Характер. Здібності	2	
4	Пізнавальна діяльність (*відчуття, сприймання, мислення, пам'ять, увага, уява*).	2	
5	Емоційно-вольова сфера особистості (*емоції, почуття, воля*). Стрес	2	
	Нейрофізіологічні механізми відчуттів та сприймання		2
	Індивідуальні особливості та розлад мислення. Шляхи формування творчого мислення та його якості. Психологія мислення і дослідження в галузі штучного інтелекту		2
	Фізіологічні основи уяви. Уява та органічні процеси. Фантазія. Зв'язок пізнавальної та афективної сфер особистості		2
	Регулятивне значення емоцій і волі в самотворенні особистості. Загальна характеристика регуляторних процесів		2
	Стрес. Ступені стресу. Комплексні спосо и (методи) подолання стресу. Профілактика		2
6	Мова. Мовлення. Спілкування.	2	
7	Індивідуальні особливості міжособистісного спілкування.	2	
	Вибір мовних одиниць у мовленні. Фонетичні аспекти етикетного мовлення		2
	Компоненти, які спр яють комунікації		2
	Нормативність мовлення; типові помилки мовлення та їх причини		2
	Етапи безпосередніх взаємин між медичною сестрою та пацієнтом		2
	Класифікація типів пацієнтів		2
	Етикетна поведінка учасників акту спілкування. Невербальні антиетикетні знаки. Табу та евфемізми		2
6	Міжособистісне розуміння. Конфлікт. Конфліктні ситуації. Зони комфорту. Типи поведінкових реакцій	2	
7	Основи медичної етики та деонтології	2	
	Збереження лікарської таємниці та інформування пацієнта		2
	Разом	18	30

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема	Години
01	Психологія як наука. Індивідуальні особливості особистості. Дослідження та діагностика	4
02	Індивідуальні властивості особистості: темперамент, характер та здібності. Дослідження та діагностика	4

03	Пізнавальні психічні процеси (*відчуття, сприймання, мислення*). Дослідження та діагностика	4
04	Пізнавальні психічні процеси (*пам'ять, увага, уява*). Дослідження та діагностика	4
05	Пізнавальні психічні процеси: емоції, почуття. Дослідження та діагностика	4
06	Пізнавальні психічні процеси: воля, стрес. Дослідження та діагностика	4
07	Мова. Мовлення Спілкування. Принципи і навички, стиль та темп спілкування. Дослідження та діагностика	4
08	Міжособистісне спілкування. Мова жестів: невербальні навички спілкування. Дослідження та ді гностика	4
09	Міжособистісне розуміння та поняття соціально-психологічного клімату в колективі. Конфлікти різного змісту. Соціально-психологічний клімат у колективі. Загальна характеристика процесу соціалізації. Дослідження та діагностика.	4
010	Етико-деонтологічні аспекти в діяльності медичних сестер різних спеціальностей	4
011	Підсумкове заняття	2
	Разом:	42

Пререквізити	біологія, основи здоров’я, українська мова, історія України
Кореквізити	Анатомія та фізіологія людини, основи медсестринства, медсестринський догляд, безпека життєдіяльності, основи медичної біології, гігієна та екологія, основи громадського здоров’я
Постреквізити	Медсестринство у внутрішній медицині, медсестринство в хірургії, медсестринство в педіатрії, медсестринство в акушерстві та гінекології, медсестринство в геронтології, паліативна та хоспісна допомога, практика медсестринська
Методи навчання	пояснювально-ілюстративний метод; проблемний виклад навчального матеріалу; інтерактивні лекції; бесіди, дискусії, обговорення; аналіз психологічних і професійних ситуацій; розв'язання ситуаційних задач і кейсів; рольові та ділові ігри; моделювання професійних ситуацій; робота в парах і малих групах; мозковий штурм; рефлексивні вправи; тестування; самостійне опрацювання навчальної літератури та нормативних документів. Практична підготовка здійснюється шляхом виконання вправ, онлайн-тренажери, розв'язання клініко-ситуаційних кейсів, рольові ігри, створення проєктів. Самостійна робота передбачає опрацювання інформаційних джерел, роботу з цифровими ресурсами, виконання тестових, пошукових і професійно орієнтованих завдань, підготовку схем, таблиць та навчальних повідомлень.
Методи контролю	усне опитування; письмове тестування; перевірка виконання практичних завдань; розв'язання

	ситуаційних задач; аналіз професійних кейсів; оцінювання виконання рольових ігор; розв'язання ситуаційних та клінічно орієнтованих завдань; презентація та захист індивідуальних проєктів: публічні виступи, підготовка доповідей чи повідомлень на фахову тематику; контроль виконання самостійної роботи; самооцінювання та взаємооцінювання
Види контролю	тематичний та підсумковий контроль відповідно до навчального плану

Перелік практичних навичок та умінь

1. Визначати індивідуально-психологічні особливості людини та враховувати їх у професійному спілкуванні.
2. Розпізнавати емоційні стани пацієнта за вербальними й невербальними ознаками.
3. Визначати психологічні потреби пацієнта та добирати відповідні способи підтримки.
4. Використовувати прийоми активного слухання й емпатійного спілкування.
5. Застосовувати коректні мовленнєві формули під час спілкування з пацієнтами та їхніми родичами.
6. Установлювати психологічний контакт із пацієнтом.
7. Виявляти психологічні бар'єри та помилки професійної комунікації.
8. Аналізувати конфліктні ситуації та добирати конструктивні способи їх розв'язання.
9. Дотримуватися принципів медичної етики та деонтології.
10. Зберігати професійну таємницю й конфіденційність інформації про пацієнта.
11. Поважати особистість, гідність, права та автономію пацієнта.
12. Обґрунтовувати професійні рішення в типових етичних дилемах.
13. Використовувати прості техніки психологічної саморегуляції.
14. Розпізнавати ознаки професійного стресу та емоційного вигорання.

Перелік питань до підсумкового контролю

1. Психологія як наука: предмет, завдання, основні галузі та методи.
2. Поняття особистості та її структура.
3. Темперамент: типи та їх психологічна характеристика.
4. Характер і здібності особистості.
5. Пізнавальні психічні процеси та їх значення в професійній діяльності медичної сестри.
6. Відчуття та сприймання як психічні процеси.
7. Увага, пам'ять, мислення та уява.
8. Емоції та почуття: поняття, функції, види.
9. Основні емоційні стани людини та їх зовнішні прояви.
10. Воля та вольова регуляція поведінки.
11. Поняття стресу, його причини, стадії та прояви.
12. Методи подолання стресу та психологічної саморегуляції.
13. Психологічна стійкість медичного працівника.
14. Професійне спілкування медичної сестри: поняття, функції та структура.
15. Вербальні й невербальні засоби спілкування.
16. Емпатія та активне слухання в професійній діяльності медичної сестри.
17. Психологічні бар'єри та типові помилки комунікації.
18. Конфлікти: поняття, причини, види та способи розв'язання.
19. Психологічний клімат медичного колективу.
20. Поняття професійного вигорання, його ознаки та профілактика.
21. Медична етика: поняття, предмет і основні принципи.
22. Медична деонтологія та її значення в професійній діяльності медичної сестри.
23. Професійний обов'язок і моральна відповідальність медичного працівника.
24. Повага до гідності, автономії та прав пацієнта.
25. Професійна таємниця та конфіденційність медичної інформації.

26. Інформована згода та її значення в медичній практиці.
27. Етичні особливості спілкування з пацієнтами різного віку.
28. Особливості взаємодії з пацієнтами в кризових і складних психологічних станах.
29. Етичні аспекти спілкування з родичами пацієнтів.
30. Етичні дилеми в медсестринській практиці та шляхи їх розв'язання.
31. Деонтологічні вимоги до взаємин медичної сестри з колегами.
32. Моральні якості та професійний імідж медичної сестри.

Політика курсу

Опанування ОК «Основи психології, медичної етики та деонтології» передбачає систематичну участь здобувача освіти в освітньому процесі, підготовку до практичних занять, своєчасне та самостійне виконання навчальних завдань, дотримання принципів академічної доброчесності, взаємоповаги, відповідальності, професійної етики, активної участі здобувачів освіти в освітньому процесі та дотримання норм сучасної української літературної мови.

Здобувачі освіти повинні систематично відвідувати навчальні заняття, своєчасно виконувати передбачені освітньою програмою практичні завдання, брати активну участь у практичних заняттях, дискусіях, тренінгах і виконанні індивідуальних та групових завдань.

Під час занять здобувачі освіти мають дотримуватися правил професійної та академічної комунікації, поважати думку інших учасників освітнього процесу, не допускати дискримінаційних, образливих або некоректних висловлювань, дотримуватися норм мовленнєвого етикету.

У професійному спілкуванні здобувачі освіти повинні дотримуватися принципів медичної етики та деонтології, коректності, толерантності, конфіденційності та поваги до гідності пацієнта. Під час моделювання професійних ситуацій не допускається розголошення персональних або конфіденційних відомостей про пацієнтів.

Пропущені заняття та невиконані обов'язкові види робіт опрацьовуються відповідно до встановленого у Коледжі порядку. Використання цифрових ресурсів та інструментів ШІ допускається як допоміжний засіб навчання за умови критичного оцінювання інформації, самостійності виконання завдань та дотримання академічної доброчесності. Комунікація учасників освітнього процесу ґрунтується на взаємоповазі, відповідальності, партнерстві та професійній етиці.

Політика оцінювання

Оцінювання результатів навчання з освітнього компонента «Основи психології, медичної етики та деонтології» за ОПП «Сестринська справа» здійснюється на засадах об'єктивності, систематичності, прозорості, академічної доброчесності та відповідності визначеним результатам навчання. Передбачено тематичне та підсумкове оцінювання

Під час оцінювання практичних завдань враховуються правильність, повнота та логічність відповіді, самостійність виконання, грамотність мовлення, доцільність використання мовних засобів, дотримання професійної етики та здатність застосовувати набуті компетентності в ситуаціях професійного спілкування.

Порядок відпрацювання пропущених занять, повторного оцінювання та оскарження результатів визначається відповідними внутрішніми нормативними документами Коледжу. Результати самостійної роботи враховуються відповідно до визначених критеріїв. Підсумкова оцінка формується відповідно до системи оцінювання, встановленої у Коледжі. Повторне оцінювання, відпрацювання пропущених зайняття та оскарження результатів здійснюються відповідно до внутрішніх нормативних документів Коледжу. Під час усіх видів контролю здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Усі види контролю навчальної діяльності та визначення рівня сформованості тих чи тих компетентностей відбуваються за національною 4-бальною шкалою:

«5» (відмінно) – отримує студент, який: повно, логічно і послідовно розкриває зміст питання, відповідь свідчить про всебічні, систематизовані, глибокі знання, вільно володіє теоретичними основами і психологічною термінологією, правильно застосовує одержані знання для розв'язання практичних завдань, для аналізу психологічних явищ, творчо вирішує поставлені завдання, гнучко використовує міжпредметні зв'язки в узагальненні інформації, демонструє ґрунтовні знання першоджерел, уміння самостійно розкривати їх зміст, робити узагальнення і

висновки, використовуючи додаткову літературу, вільно володіє нормативною, сучасною українською мовою.

«4» (добре) – виставляється студенту за умови, що він: достатньо володіє понятійним апаратом психології, уміння і навички студента дозволяють викласти матеріал досить логічно, послідовно, правильно розкриває основний зміст матеріалу, добре знає основні психологічні закономірності і вміє використовувати їх при розв'язанні практичних завдань, комплексно вирішує поставлені завдання, правильно використовує довідкову літературу, добре володіє українською мовою, у відповіді допускає 1 значну неточність (серйозну помилку) у використанні психологічної термінології чи тлумаченні психологічних явищ.

«3» (задовільно) – виставляється, якщо відповідь студента в основному задовольняє мінімальним критеріям: викладає теоретичний матеріал на репродуктивному рівні, достатньо володіє психологічною термінологією, вміє проілюструвати теоретичні положення прикладами, у відповіді неповно обґрунтовує висновки, припускається помилок при узагальненні, при розкритті окремих теоретичних положень припускається серйозних помилок, неточності у розумінні та інтерпретації психологічних явищ, відчуваються труднощі у використанні теоретичних положень при розв'язанні практичних завдань, не вміє самостійно зробити узагальнюючий висновок.

«2» (незадовільно) – виставляється, коли у відповіді відсутня логіка і обґрунтування теоретичних положень, відповідь має переважно репродуктивний характер, допускаються суттєві помилки, відповіді мають фрагментарний характер, у відповіді не розкриті основні поняття.

Інформаційні ресурси

1. Губенко І.Я. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров’я та міжособове спілкування: підручник / І.Я.Гуденко, О.С.Карнацька, О.Т.Шевченко. – К.:ВСВ «Медицина», 2021. – 296 с.
2. Яхно Т.П.,Куревіна І.О. Конфліктологія та теорія переговорів. Навч. посіб. – К.:Центр учбової літератури. 2021. – 168 с.
3. Ісаков Р.І. Медична психологія: підручник. – К.: ВСВ «Медицина», 2025. – 367с.
4. Чабан О.С. Комунікативні навички лікаря: підручник. – Київ: Медпринт, 2022. – 400 с.
5. Медична психологія. Еталони практичних навичок. Чабан О.С., Хаустова О.О., ISBN 978-617-574255-6, 2023-352 с.
6. Панчук Н.П.Медична психологія: навчальний посібник. – К.: Вид-во «SB Print», 2026. – 344 с.
7. Гайдучок І.Г., Регеда М.С., Шувар Н.М., Закалик Г.М. Психологія спілкування: навчальний посібник. – Київ: Вид-во «SB Print», Видавничий дім «Інтернаука», 2026. 184 с.

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії загальнопрофесійної та цифрової підготовки
Протокол № 1 від «03» вересня 2026 р.
Голова ЦК _____ / Світлана ШОКОТЬКО /
(підпис) (прізвище, ім’я)